

УДК 793.322(072.8)

*Вероніка ЛЕВАКІНА, магістр
хореографії, хореограф-постановник*

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ: ІЗ ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ НАВЧАННЯ

У статті проаналізовано європейські програми навчання із сучасного танцю. Схарактеризовано персоналії викладачів, їхні методи та форми роботи, структуру класів і освітній процес у цілому. Досліджено європейські тенденції у викладанні сучасного танцю на основі власного практичного досвіду навчання. Розкрито значення самоосвіти для виконавської та педагогічної діяльності.

Ключові слова: сучасний танець, танцівник, програма навчання, інтенсиви, викладання, європейські тенденції.

Сучасний танець у західноєвропейському просторі розвивається дуже активно. Велика кількість провідних танцювальних компаній працюють саме у країнах Європи. Педагоги та постановники, що співпрацюють із найяскравішими представниками сучасного танцю, ведуть активну просвітницьку діяльність саме у великих європейських містах. Тому цікавим є набуття практичного досвіду безпосередньо у цьому середовищі, де відбувається максимальне зосередження творчої активності, а інформація отримується із першоджерела.

Мета публікації – проаналізувати європейські програми навчання із сучасного танцю, схарактеризувати персоналії викладачів, їхні методи, форми роботи, структуру класів, узагальнити європейські тенденції у викладанні сучасного танцю на власному практичному досвіді навчання, а також розкрити значення самоосвіти для виконавської та хореографічно-педагогічної діяльності.

У європейському мистецькому просторі надзвичайно великий вибір програм навчання, курсів, семінарів, інтенсивів, які спрямовані на розвиток танцівників різних стилів, педагогів, обмін знаннями, набуття досвіду. Одна із платформ – *Share Dance Intensive* – пропонує воркшопи, інтенсиви, семінари, *one work study* (тобто роботи над однією постановкою), які проводяться найчастіше у Берліні, а також в інших містах Європи. У *SHARE Intensive*, п'ятиденному інтенсиві у Парижі, кожний день було присвячено певному хореографу сучасного танцю або провідній танцювальній компанії. Наприклад, у 2021 р. була можливість ознайомитись із репертуаром і напрацюваннями таких видатних хореографів як Хофеш Шехтер, Шарон Еял, Іржі Кіліан та Вільям Форсайт, а також танцювальних компаній Peeping Tom, Hofesh Shechter Dance Company, *L-E-V Dance Company*. Класи проводяться у такій організаційній формі: танцівники розподілені на дві групи (близько 25 учасників у кожній), а класи тривають по 4-5 годин. Педагогами є хореографи, які співпрацювали з цими компаніями, а також їхні танцівники. Підсумовуючи цей практичний досвід, метою інтенсиву є зміцнення професійного зростання і виклик здатності танцюристів адаптуватися до тих чи інших методів роботи за короткий проміжок часу, до танцювального почерку різних хореографів, особливо взірців у світі сучасного танцю. Безумовно, це допомагає розвинути і тіло танцівника, і розширити кордони його свідомості.

Серед значної кількості пропозицій для танцівників та педагогів у Європі виділяється *Paris Summer Academy*. Це професійна програма, яка, окрім сучасного танцю, включає різні види мистецтва та перфомансу: фізичний театр, виконавське мистецтво, голосові вправи. Отож, як бачимо, у підготовці танцівників застосовано міждисциплінарний підхід. *Paris Summer Academy* – це проєкт, ініційований Мехді Фараджпуром та організований танцювальною компанією *Oriantheatre* у партнерстві з *Cite Internationale des Arts des Paris* та *Micadanses dance venue*. І, як організатори самі пишуть про академію, це не звичайна навчальна програма, а мистецьке середовище задля практичних досліджень та інноваційних методів виконавства під керівництвом визнаних артистів і компаній. Вони запрошують до співпраці митців, щоб поділитися своїми власними методами і своїм власним баченням мистецтва. Отже, акцент зроблено не просто на технічних вчителів чи педагогів, які б давали навчальний матеріал задля його повторення й відпрацювання танцівниками.

Академія триває чотири тижні, кожен з яких абсолютно несхожий на інші. Серед танцівників-колег у 2022 р. були представники різних національностей і країн: Латвії, Греції, Франції, Німеччини, Італії, Іспанії, Індії, Китаю, Аргентини, США. Цього року запрошеними педагогами Академії були:

1. Мігель Перейра – португальський артист, перформер, педагог. З 2000 р. Віра Мантеро він є одним з керівників компанії *O Rumo do Fumo* і продовжує давати класи у Португалії та за кордоном.

2. Мехді Фараджпур – засновник Академії та керівник танцювальної компанії *Oriantheatre*.

3. Волмір Кордейро – танцівник та педагог, який виділяє емоційність танцівників над іншими якостями. Зокрема, разом із ним група працювала над тим, щоб не боятися бути смішним, недолугим на сцені, комфортно себе почувати у чомусь дискомфортному і незвичному для себе, кривляться, кричати, плакати. Він пропонував роботу в парах, у групах, багато неординарних завдань давав на відчуття тіла партнера.

4. Тула Лімнаос і Ральф Олерц – творче подружжя з Німеччини, засновники компанії «*Cie. toulalimnaios*». Тула є педагогом, хореографом-постановником, а Ральф – композитор, який створює музику для її робіт.

5. Гвен Семпре – афроамериканська вокалістка і викладач. Її педагогічна мета – показати танцівникам шляхи до застосування свого голосу та усього його потенціалу, пропрацювати вміння грамотно використовувати голос та різноманітні звуки як у стані спокою, так і під час руху.

6. Олівер Гермсер – француз, директор компанії *Танго де Сумо*. Його пріоритет на класах – це багато координації, роботи з темпами та ритмами, м'язова робота. Цікавим був розігрів у стилі бойових мистецтв *Шибаші*.

Отже, виходячи із власного досвіду участі в академії, можна стверджувати, що від першого до останнього тижня навчальний процес було організовано так, що працювати було комфортно як людям із танцювальним досвідом, так і тим, хто його не має. *PSA* відкрита для усіх бажальників та зацікавлених у русі. Однак, безумовно, першим кроком для участі у будь-якій навчальній програмі є прослуховування, важливим елементом якого є *CV*, тобто резюме, а також танцювальні відео. У різних програм різні критерії відбору та вимоги щодо відео і, говорячи з власного досвіду, *Share intensive* має більш жорсткі вимоги до танцівників. Програма відкрита тільки для професіоналів,

танцівників, чий рівень відповідає навантаженню, студентів останніх років навчання профільних вузів чи інших закладів освіти. Кандидати повинні бути віком від 16 років. Отже, *Share Intensive ma Paris Summer Academy*, у яких я мала змогу брати участь, були різні за форматом, за навантаженням, за тривалістю, але говорили різними шляхами про одне.

Підсумовуючи, виокремимо ключові тенденції у викладанні сучасного танцю в європейському просторі. По-перше, це пізній вік початку педагогічної діяльності, а також наголошення на особистості танцівника. Усі педагоги, які працювали протягом цих програм, мають дуже великий виконавський досвід і пізній час початку їхньої педагогічної діяльності. Для них більш природнім є танцювати, набиратись досвіду, шукати себе, знайомитись з людьми, розуміти свої смаки, вибудовувати свій танцювальний почерк, а лише потім дійти до того рівня, коли можна буде усім цим ділитись з іншими, навчати якісно та підкріплюючи це власним практичним досвідом. Лише за таких передумов вони формують навколо себе коло однодумців, створюють свої власні компанії. Саме такий довготривалий процес і формує цікаву особистість, багатогранного педагога, у якого хочеться вчитися.

Другою важливою тенденцією є постійне підвищення вимог до виконавців, оскільки хореографічна мова сучасного танцю стає дедалі більш винахідливою, багатогранною, складною. До того ж, окрім суто технічних вимог, зростає значущість інтелектуальних та психологічних характеристик артиста, його здатності розширювати свою свідомість та розсувати кордони своїх можливостей. Виконавець має знати, що просто рух – це далеко не все і набагато більшого значення набуває внутрішня багатогранність, вміння бути різним, гнучким, відкритим до нового досвіду, завжди готовим зробити ще один крок – далі за кордони своїх можливостей. Тому зараз, маючи вже певний власний досвід, потрібно намагатись передати його своїм учням, сформувати у них уявлення про всю глибину понять «танцівник», «артист», «перформер», ділитись із ними матеріалом опанованих навчальних програм, допомагати їм формувати своє власне бачення мистецтва та ідентифікацію себе у світі сучасного танцю.